(Nro. 296.)

GAZETA LWOWSKA.

W Piątek | Nro. 149. | 28. Grudnia 1821.

Wiadomości kraiowe.

Dokończenie Okólnika o ukaraniu zbrodni špiegostwa i t. d., w przeszłym numer. przerwanego.

§. 9. Špiegostwa, któreby w zamiarze zbrodniczym stanu pod b) §. 52 ustawy karney o zbrodniach wymienionym, ale nie w zamiarze wywiedzenia się o urządzeniach, stosunkach, lub przedmiotach, których rodzay w §§. 1. i 5. ninieyszego postanowienia iest wytkniętym, podiętemi były, maią bydź sądzone i karane przez właściwe sądy karzące cywilne podług przepisów §. 52 do 55 wzmiankowaney ustawy karney.

§. 10. Kto zaciąga Ludzi do obcego woyska, taki podług §. 76. ustawy karney bez względu na iego właściwą władzę sądowniczą przez władzę woyskową badanym i ieżeli zbrodnia w czasie woyny popełniona, szubienicą ukarannym bydź ma.

Takiemu postępowaniu, i takiey karze podlegaią niemniey i ci, którzy podczas woyny żołnierzy, lub należących do korpusu woyskowego służebnych, acz tylko na osadzanie w obcych kraiach, odmawiaią.

Tem bardziey podpadaią takiemu postępowaniu i takiey karze ci, którzy w takimże czasie staią się winnymi uprowadzenia gwałtem ludzi, w tym celu; aby obcemu woysku żołnierzy, lub obcemu Państwu osób do korpusu woyskowego należących, iako osadników dostarczyli. Tak zaś w iednym, iak w drugim przypadku, ieżeli złoczyńca ieszcze w ciągu woyny schwytanym zostanie, podlega Sądowi doraźnemu (Standrechtowemu.)

§. 11. Jeżeli który z tych występków popełniony będzie w czasie pokoiu, tedy winowayca, ieżeli się stał winnym zaciągania woyskowych w którymbądź sposobie z powyżey wytkniętych, skazanym bydź ma do robot w twierdzy na lat pięć do dziesięciu, ieżeli zaś kraiowi lub woysku rzeczywiście iakich Ludzi odmówił i zaciąg ten daley prowadził, lub go powtarzał, lub ieżeli ten występek w czasie zagrożonego Państwu pokoiu popełniał, a o tey okoliczności wiedział, skazany ma bydź do robot twierdzowych na lat dziesięć do dwudziestu, a w przypadku gwałtownego uprowadzenia ludzi, na całe życie.

§. 12. Nawet i ten, co do popełnienia którego z pomienionych występków, używał środków w mocy iego będących, lecz do rzeczywistego wykonania w ostatecznem przedsięwzięciu swoiem iedynie z powodu zaszłey przeszkody obcey, lub tylko z przypadku został wstrzymanym, sądzony i karny bydź ma podług §. 10. lub 11. stosownie do okoliczności, to iest; iak występek, podczas woyny, lub w czasie pokoiu popełniony został.

Jeżeli zaś winowayca w swoiem przedsięwzięciu nie zapuścił się ieszcze tak daleko, tedy sądzony ma bydź w miarę, iak dalekim był dokonania zbrodni, i ze względem, czyli takowa w czasie pokoiu, lub woyny popełniona została; a zatem w przypadkach, kiedy iakowy z pomienionych werbunków sprobowanym został, kara od iednego do pięciu lat roboty w twierdzy, ieżeli zaś uprowadzanie gwałtem ludzi w opisanym sposobie przedsięwzięte było, tedy od pięciu do dziesięciu lat roboty w twierdzy na takiego wymierzoną bydź powinna.

§. 13. Kto winowaycę w iednym, lub drugim z pomienionych występków, radą, lub uczynkiem umyślnie wspierał, doznać ma zarówno z winowaycą iednego postępowania, i iedney kary. W przypadkach iednakże, gdzie podług §. 11. oznaczona iest na odmawiaiących do obcego Państwa, kara od 10ciu do 20stu lat w twierdzy, współwinowayca, który odmawiaiącemu woyskowych tylko do iednego, lub drugiego werbunku w szczególności dawał pomoc, lub o okoliczności zagrożonego kraiowi pokoiu wcale niewiedział, skazany ma bydź iedynie na pięć do dziesięciu lat do roboty w twierdzy.

§. 14. Kto iakiemu z wymienionych występków nieprzeszkodził, chociaż bez własnego niebezpieczeństwa przeszkodzić było w iego mocy, lub kto znanego sobie złoczyńcę tego rodzaiu Zwierzchności donieść umyślnie omie-

szkał, w miarę czyli to uchybienie w czasie pokoiu, lub woyny nastąpiło, skazany ma bydź do robot twierdzowych od roku iednego, do lat pięciu.

§. 15. Kto śpiega, albo odmawiaiącego woyskowych, lub też gwałtem Ludzi wykradaiącego w sposobie §§mi 1. 5. 10. i 11. ninieyszego przepisu rozumianych, Zwierzchności doniesie, albo występkowi poymaniem, lub przytrzymaniem winowaycy, albo nawet czynem swoim zapobieży, otrzyma nagrodę sta czerwonych złotych, a nawet w miarę okoliczności i większą.

Także i temu, który iakiego z tych występków, lub przedsięwzięć stał się współwinnym, ale poruszony żalem, rzecz w takim ieszcze czasie doniesie, gdzie sama czynność, lub zamach bezskutecznemi stać się mogą, lub ieżeli z podobnych pobudek dokonaniu występku iednym, lub drugim sposobem sam przeszkodzi, takiemu przyrzeka się nietylko uwolnienie od kary, ale nadto ieżli niebył sam sprawcą uczynku, lub przedsiewzięcia, także i pomieniona nagroda.

Co w skutku Dekretu wysokiey Kancellaryi Nadworney z d. 10. b. m. do liczby 27459 dla powszechney ogłasza się wiadomości.

We Lwowie d. 24. Października 1821.

(*Podpisy*).

Wiadomości zagraniczne.

Hiszpaniia.

Municypalność Kadyxeńska przesłała Stanom przedstawienie, żądaiąc odpowiedzi na adress swoy z dnia 29. Października oraz niechciała przyiąc na dowodcę woyskowego posłanego tamże Barona d'Andillę. Król przesłał z tego powodu Stanom w d. 27. Listopada następuiące poselstwo: »Z naywiększą boleścią serca moiego dowiedziałem się o ostatnich wypadkaah w Kadyxie, gdzie pod pozorem miłości do Konstytucyi, depczą takową nogami zapoznaiąc prawa iakie mi ona nadaie. Rozkazałem Moim Sekretarzom Stanu uwiadomić Stany o tak nieprzyiemnem zdarzeniu, w tem mocnem przekonaniu, iż Stany zgodnie z Moiem Ministeryium przedsieweźmą środki skuteczne do otrzymania zupełnie prerogatiw korony Moiey i publicznych swobód, które onę zaręczaią. Życzenia Moie są równie takie iak i Stanów; nie maią one żadnego celu iak tylko zachowywanie i ustalenie systematu konstytucyinego; lecz Stany wiedzą, iż ieżli uchybienia, iakich się Ministrowie dopuścić mogą przeciwko prawom narodu, sprzeciwiaią się owemu systematowi, w takim samym względzie są bezprawia tych, którzy się targaią na prawa Tronu zapewnione onemuż przez Konstytucyią. Spodziewam się, że Stany dadzą w tey pierwszey chwili Oyczyznie i całey Europie nowy dowód ducha zgody, który ie zawsze odznaczał, i użyią teraźnieyszey sposobności do ustalenia Konstytucyi i Monarchii, albowiem przepadłyby onych korzyści dla nas, zbliżyłby się ich upadek, gdyby złe ktorego poczynamy doznawać, nie zostało utłumione w samym zarodzie. W San Lorenzo d. 25. Listopada (podpisano) Fernando.« —. Po odczytaniu tego poselstwa zdał sprawę Minister Woyny o wypadkach zaszłych w Kadyxie od d. 18. Października do d. 23. Listopada. Nastąpiły potem mocne i długie rozprawy, i tem się zakończyły, iż mianowano Kommissyię do ułożenia odpowiedzi na poselstwo Królewskie, i odpowiedź takową natychmiast przyięto. Odpowiedź ta iest następuiącego brzmienia: »N. Panie! Stany nadzwyczayne poważaiąc nowe dowody zaufania, okazane przez Poselstwo W. K. Mości z d. 25, z boleścią dowiedziały się o powodach, które stały się tegoż poselstwa przyczyną. W. K. Mość niezawiodłeś się w mniemaniu swoiem o zastępcach Narodu. Stany, które zawsze naganiać będą wszelkie nieposłuszeństwo, zaburzenie porządku, naruszenie poważania winnego ustawom, gotowe są iak zawsze do użycia całey swey mocy konstytucyyney, aby naymniey niebyły zagrożone ani swobody Narodu, ani prawa władza W. K. Mości. Są one zupełnie przekonanemi, iż bez zachowania tych świętych instytucyy, niebędzie miała Konstytucyi Hiszpaniia, że prawa Hiszpanów nie nabędą ani trwałości ni rękoymii, ieżli wraz nie są zaręczone konstytucyyne prerogatywy Rzadu. Stany, ponawiaiąc zapewnienia swey niezmienney wierności ku Tronowi i miłości ku osobie W. K. Mości wezmą natychmiast pod ścisłą rozwagę wszystko co im W. K. Mość udzielasz. Spodziewaią się one, iż dowiodą W. K. Mości i całemu Narodowi na nowo, że nie zaniedbuią niczego do ustalenia systematu konstytucyynego, nieoddzielnego od porządku i poważania ustaw.« — Stany mianowały natychmiast Kommissyię, która przełożyć ma środki iakieby w tey mierze przedsiewziąć należało.

Francyia.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w d. 5. Grudnia było obecnych około 300 Deputowanych; strona prawa była nadzwyczaynie mocną, środek lewy prawie pusty. Uważano, iż strona prawa wzmocniła się bardzo od ostatniego posiedzenia. PP. Corbieres i Marcellus przybyli; pierwszy zaiął mieysce mię-

dzy PP. Villèle i Piet; obudwóch przyięli serdecznie ich towarzysze. Przedsięwzięto miesięczne odnowienie biór, i oznaymiono, iż zebrać się maią dnia następuiącego dla rozpoznania budżetu. Na pytanie wielu Deputowanych: »Czemu nie zaraz, iak zwyczaynie?« odpowiedział Prezes: »Ponieważ listy Członków w biorach muszą bydź pierwey wytłoczone i przybite.« Głos ze strony lewey: »Bardziey dla zyskania czasu, aby do iutra ieszcze poczynić zabiegi!« — Odroczenie na d. 7. Grud.

Oto iest istotna treść namienionego w przeszłym Nrze. wyroku zapadłego w sprawie Maziau: »Sąd Parów po rozważeniu wniosków i aktu oskarzenia z d. 21. Lutego, i wyroku z d. 16. Lipca; po wysłuchaniu świadków i zdania Jeneralnego Prokuratora: »aby Antoni Maziau iako wspieraiący i wspólnik spisku knowanego przeciwko wewnętrznemu bezpieczeństwa Państwa skazany był na karę (śmierci) podług §. 87 ustawy karney i na zapłacenie kosztów prawnych;« — po wysłuchaniu oskarzonego i iego obrońców; po doyrzałey rozwadze; że Maziau przekonany, iż zrobił proiekt nieprzyięty do spisku maiącego za cel odmienić Rząd i następstwo Tronu, i uzbroić obywateli przeciwko władzy Królewskiey — uznaie go bydź winnym występku oznaczonego w §. 90, że zaś żadne z tych zdań, czyli zastosować do winnego należy wymierzoną w §fie 89tym za takowe proiekta karę więzienia (*reclusion*), czyli obiętą w §. 87 względem wspomnionych proiektów karę wygnania przyięta przez Sąd większość 5/8 na to się niezgodziła, a w takowych przypadkach koniecznie łagodnieysze zdanie przyiąc należy: zatem wskazuie sąd oskarzonego na pięcioletnie więzienie i dotyczące się go koszta prawne.«

Przeciwko powyższemu wyrokowi podano ze strony Parów należących do zawyrokowania (bez wymienienia onych imion) następuiące oświadczenie, i złożono takowe w biorze Izby Parów.

»Podpisani Parowie Francyi zasiadaiący w sprawie przeciwko Antoniemu Maziauowi iako Sędziowie, uważaiąc, iż podług artykułu I. Konstytucyi wszyscy Francuzi iakiegobądź stopnia i tytułu są równi w obliczu prawa; że podług artykułu 67. sam Król ma prawo ułaskawienia i zamienienia kary; że podług artyk. 68. istnieiące na teraz ustawy dopoki prawnie nie są ułożone, pozostaią w swoiey mocy, uważaiąc nakoniec, iż podług brzmienia artyk. 369. księgi ustaw postępowania karnego, każdy wyrok potępiaiący, musi zawierać w sobie dosłownie artykuł ustawy, oznaczaiącey występek i wymierzaiącey karę; — oświadczaią, iż część zapadłego przeciwko wspomnionemu Maziau wyroku ściągaiąca się do zastosowania kary, przyiętey 3/8 części głosów, przez 39 przeciwko zdaniu 64 Parów, uważaią iako rzecz przechodzącą władzę Sądu Parów i zawieraiącą podwoyne naruszenie powagi Króla i Izb.«

»Dan w pałacu Luxemburskim d. 24. Listopada 1821.«

(*Podpisy*).

Sąd Królewski Paryzki zatwierdził wyrok zapadły przeciwko P. Lacretelle starszemu, lat 70 maiącemu, członkowi Akademii, wskazuiący go na iednomiesięczne więzienie i zapłacenie 200 fr. za przestąpienie ustawy cenzury, iż nie przestawał wydawać Minerwy, zapomocą pism ulotnych pod różnemi tytułami. P. Lacretelle był z początku obecny w sali, lecz wnet się oddalił, ztąd wyrok ten zapadł zaocznie.

T u r c y i a.

Dostrzegacz Austryiacki z d. 17. Grudnia zawiera z Konstantynopola z d. 26. i 27. Listopada list następuiący, który potwierdza po większey części wiadomości umieszczone w przeszłym Numerze gazety naszey:

»Dotychczasowy Kapudan Basza, Delly Abdullah, mąż znakomity, oddalony niedawno ze swoiego urzędu, i mianowany Baszą Kara Hissar; mieysce iego zastąpił Kapudana Bey, Ali Bey. Ponieważ zaś iest z tych Baszów, który szczególniey powinien mieć staranie o bezpieczeństwo Stolicy i iey okolic, zatem nie uda się uprzednio do swego nowego Wielkorządztwa, lecz mieszkać będzie tymczasowie w Beikas, na brzegu Azyiatyckim czarnego morza.«

»Ibrahim Basza, o którem rozeszła się wieść, że W. Wezyrem został mianowany, stoi w Bujukdere; woysko pod iego rozkazami będące zachowuie ścisłą karność.«

Były Tłómacz W. Porty, Janko Kallimachi, skazany na wygnanie do Cesarei w Syryi, został tamże ścięty. Zdrady, o które był obwiniony, tak były wielkie, iż nie sądzono za dostateczną rzecz, aby głowa iego wystawiona była przez kilka godzin w Stolicy, lecz kazano ieszcze zburzyć dom iego w Terapia, a Firman W. Sułtana zakazał, iżby na tem mieyscu nigdy żadnego niestawiano. — Wieksze ieszcze wrażenie nad wyrok ten kary, sprawiła nadeszła wraz wiadomość o śmierci Xięcia Karola Kallimachego, mianowanego iak wiadąno niedawno Hospodarem Wołoskim, który atoli niebawnie potem wygnany został wraz ze swoią rodziną do Boli w Azyi mnieyszey.

Wiadomość udzielona mu przez Gubernatora Boli, o losie brata, którego z resztą postępowanie zawsze naganiał, takie na nim sprawiła wrażenie, iż tknięty apoplexyią padł śmierci ofiarą, pomimo wszelkich użytych środków. Spodziewaią się w Konstantynopolu, iego lekarza Assani, aby złożył urzędowe świadectwo względem okoliczności tego wypadku, który musiał koniecznie dadź powód do szkodliwych domniemań i wieści.«

»Stan rzeczy w Morei nie zmienił nic od czasu wzięcia Trippolizzy i Navarino przez Colocotroni i Dymitra Ypsylantego. Sposób postępowania bez względu na zawartą umowę z załogą i mieszkańcami tych nieszczęśnych miast, bez wyiątku niewiast i i dzieci przechodzi wszelką wiarę, i potrzebaby sobie życzyć i spodziewać się na cześć ludzkości, iż w nadeszłych o tych wypadkach wiadomości niektóre fakta wyrażone są przesadnie. — Patras, Napoli di Romania, Modon i Coron ciągle trzymaią Turcy; a Korynth, przeciwko któremu użyć chcą powstańcy wszystkich sił, iest w naylepszym stanie obrony.«

»Jeżliby się potwierdziły nadeszłe tu w ostatnich dniach wiadomości z Albanii, miałyby wielki wpływ na dalszy los Morei. Churszid Basza zapewnił W. Portę, iż niebawem uwolni ią od nayniebezpiecznieyszego iey nieprzyiaciela, Ali Baszy. Wziął on szturmem warowne mieysca Littarizza uważane iako ostatnie przedmurze potęgi Baszy Janiny, i przysiągł, iż głowę buntownika złoży niebawem przed bramami Seraiu. Czyli dotrzyma słowa, musi się w kilka dni wyiawić.«

»O zaięciu półwyspu Kassandry nie masz wprawdzie szczegołów; atoli rzecz sama nie podpada wątpliwości. Wiadomo także, iż z mieszkańcami kilku wiosci tego obwodu, którzy poddali się pod opiekę Firmana ogłaszaiącego przebaczenie, postąpiono zupełnie podług przepisów tego aktu.«

»Z Persyi nie pomyślne nadchodzą dla W. Porty wiadomości. Powyżey Eufratu opanować mieli Persowie miasto Musz i zbliżyć się ku Erzerum. Od strony Bagdadu posunęli się aż ku Kerkuk, lecz odparci przez mieszkańców rozsypali się po okolicznych wsiach. Xiążę Perski (Karmanszach) dowodzący woyskiem, udał, iakoby odebrał od swoiego oyca rozkaz do odwrotu. Atoli Basza Bagdadu nie wierzył tym doniesieniom lecz ieszcze z większą działalnością sypał szańce. Jak tu mówią powszechnie, ma bydź Bagdad przeciwko wszelkiemu napadowi, zasłonionym. — Podług doniesienia z Alepu, pierwszem powodem do wkroczenia Persów w kray Turecki było wiarołomstwo Kiaja, dowodcy woysk Tureckich, życzenie iego taiemne, pozbawić mieysca Baszy, i tegoż zbiegostwo do Persyi. Woynę z Persyią ogłoszono w Konstantynopolu uroczyście.

Kilka razy wybuchły pożary w Stolicy w ostatnich tygodniach; lecz takowe przez czynność Władz zawsze prędko ugaszono. Urządzenia do pożaru ulepszono znacznie, i Rząd stara się pazeszkodzić wszelkiemu rozruchowi.

Lecz pomimo te usiłowania, w tych ostatnich czasach poiedyńczy żołnierze i niektórzy z pospólstwa popełnili wiele bezprawia i gwałtów; zawsze ieszcze bezpieczeństwo osób i własności nie iest pewne. Ministrowie Austryiaccy i W. Brytanii, zanieśli w tey mierze mocne skargi, i otrzymali od Ministrów Porty na nowo zapewnienie, iż wszystkiego użyią, aby tym nieładom położyć tamę. Wszakże dla usprawiedliwienia swoiego niemogli zaniedbać tey uwagi, iż oburzaiące okrucieństwa i czynności przeciwne kapitulacyi popełnione przez Greków w Morei przeciwko mieszkańcom miast które wpadły w moc onych, zapaliły na nowo wściekłość woyska i ludu stolicy a tym samym utrudniły Rządowi zapobieżenie wszelkim poiedynczym bezprawiom.

Okoliczności czasu zmusiły na koniec Portę, iż używane teraz we wszystkich Europeyskich Państwach przepisy względem paszportów zaprowadziła w Państwie Tureckiem, gdzie dotychczas iak wiadomo tak cudzoziemcowi iak i kraiowcowi wolno było podróżować gdzie chciał. Rząd rozporządził na nowo, iż wszyscy podróżni wstępuiąc w Państwo Tureckie opatrzyć się powinni paszportami (*Teskeres*), bez których niebędą mogli odbywać podróży.

Wszystkie wiadomości zgadzaią się, iż obecność C. K. woiennych okrętów na Archypelagu zapewnia handlowi Austryiackiemu ile może bydź wielkie korzyści i pożądane bezpieczeństwo. — W ciągu tego i przeszłego miesiąca panowały burze w kanałach czarnego morza, przezco wiele okrętów potonęło. Między temi znayduie się uprzywileiowana kupiecka bryggantyna il Povo pod Kapitanem Bagich powracaiąca z Taganrogu. Rozbiła się przy brzegach Romellii blisko 30 mil morskich od uyścia wiazdu do kanału. W bałwanach morza utraciło siedmiu ludzi życie; z całey osady ocalał tylko Kapitan i pięciu ludzi.

Redakcyia F. Krattera. — Drukiem J. Pillera.